Aan de vooravond van 1 mei sprak Rood met Michel Vanhoorne en Filip De Bodt. Deze twee heren zijn lid van de stuurgroep van LEF, het Links Ecologisch Forum. Dat is een jonge politieke beweging die zich tot doel stelt om antikapitalistische groenen en linksen samen te brengen om het debat te voeren en te bouwen aan een groen-links politiek alternatief in Vlaanderen. Michel is van huize uit KP'er, maar wil zich nu vooral concentreren op LEF. "Al zullen we onze oude schoenen niet weggooien alvorens we er nieuwe hebben". Filip is dan weer geen onbekende voor de lezers van Rood. Hij is gemeenteraadslid voor LEEF in Herzele, schrijft zijn vaste column in dit blad en lag aan de basis van LEF. Een dubbelinterview.

Michel Vanhoorne : Mijn vader was een liberaal, een Franssprekende Vlaming die in 1914 vluchtte naar Frankrijk voor het oprukkende Duitse leger. Hij raakte als 14-jarige jongen zijn familie kwijt en groeide verder op in Frankrijk. Hij trouwde er maar dat huwelijk liep weer op klippen toen hij 28 jaar was. Hij keerde terug naar Vlaanderen, vestigde zich in Oostende en stichtte een Franstalige krant. Dat blad was liberaal maar tegelijkertijd uitgesproken antifascistisch. Er werden cartoons in gepu-bliceerd van Hitler die aan een hakenkruis werd genageld, wat hem tijdens de tweede wereldoorlog een gevangenisstraf opleverde. Later kwam hij in Dinant in contact met communisten en verspreidde hij mee de Drapeau Rouge. Hij werd een communist maar zoals alle communisten in die tijd ook een felle stalinist. In dat milieu groeide ik op. Zo rond mijn 16de keerde ik mij af van die ideeën. In mijn studententijd kwam ik echter via het Humanistische studentenverbond terug in contact met de linkse zaak. Ik werd me weer bewust van de noodzaak van fundamentele maatschappelijke verandering. Een aantal medestanders van de humanistische studenten oriënteerden zich toen naar de sociaal-democratie. Ik vond dat niet consequent genoeg en kwam weer bij de communisten uit. Ik werd lid van de KP in 1960 en bleef het tot vandaag.

Intussen veranderde de wereld wel. De regimes in Oost-Europa verdwenen. Ik denk dat deze landen gebukt gingen onder een te grote centralisatie en bureaucratisering. En ik kan me ook wel vinden in de kritiek van Che Guevara, die stelde dat de Sovjet Unie te zeer het consumptiemodel van het Westen had overgenomen. Chroetsjov droomde ervan om de Verenigde Staten voorbij te steken in de materiële weelde, het aantal ijskasten, auto's enz. Er werd dus een strijd uitgevochten op een terrein dat niet eigen is aan het socialisme. De bewape-ningswedloop lijkt me ook zo'n vergissing.

Toch heb ik lang geworsteld met de vraag waarom er zoveel mensen afgehaakt hebben na de val van de muur. Ook de communistische partijen in het Westen zijn geweldig in elkaar gestuikt, terwijl zij toch serieuze kritiek hadden op de gang van zaken. Ik vrees dat voor een hele reeks linkse mensen de conclusie luidde dat een systeem gebaseerd op de collectieve eigendom van de productiemiddelen niet mogelijk bleek te zijn. In het licht van de geschiedenis lijkt me dat echter een vlugge en onterechte conclusie.

Filip DeBodt: Ik heb een heel andere achtergrond, ik kom uit een katholiek nest en doorliep verschillende katholieke scholen hier in de streek. Ik werd geboren in 1962 en liep dus middelbare school in de tweede helft van de jaren 70. In die tijd had het katholieke onderwijs nogal de nei-ging om politieke discussie te stimuleren, men wilde opinievorming bespoedigen. Maar als je het dan aandurfde om met eigen standpunten naar buiten te komen, kreeg je ineens te maken met keiharde repressie. In ons college in Geraardsbergen stelden we een eisenbundel op, de tien eisen van de scholier. We eisten gratis condoomautomaten op school. Men had ons daartoe gestimuleerd. We konden zelfs een eigen blad uitgeven. Maar als je dus met standpunten over de brug

kwam, was het resultaat dat je drie dagen geschorst werd. Daarnaast ben ik op vrij jonge leeftijd actief geworden in de Belgische jeugdbond voor natuurstudie, de voorloper van wat nu de JNM is. Met de milieuwerkgroep gaven we een blad uit, de rode kool. We waren onder andere actief rond de vervuiling van de Dender. En zo kom je met andere realiteiten in contact. Met bedrijven die lozingsvergunningen aan hun laars lappen etc. Zo begon ik me vragen te stellen over de maatschappij en hoe die georganiseerd was. Ik heb toen ook in sneltempo twee politieke partijen afgehandeld: een half jaar werkte ik mee met de RAL en een half jaar was ik actief in het toenmalige Agalev. Ik concludeerde dat de 'ismen' (marxisme, trotskisme etc...) misschien wel inspiratie kunnen bieden, maar niet als een bijbel hoefden gevolgd te worden. Stilaan evolueerde ik in anarchistische richting. In mijn studentenperiode werd ik actief in het Revolutionair Anarchistisch Collectief, waar ik mensen tegen het lijf liep die achteraf het mooie weer zijn gaan maken in de so-ciaal-democratie. Na mijn studies kwam ik hier terecht in het Uilekot, bij een groep mensen die hun inspiratie zowel uit het anarchisme als uit het marxisme haalden en die zeer op hun hoede waren voor dogma's en one-liners. Zij waren ervoor om deel te nemen aan de verkiezingen. Als er wordt gevoetbald en er is een scorebord, dan mag je niet op voorhand forfait geven, stelden zij. In 1982 dienden zij voor de eerste keer een lijst in bij de lokale verkiezingen onder de naam 'Inspraak' en behaalden toen reeds 4,2 procent van de stemmen. De basis was gelegd. In 1988 hadden we geen lijst. In 1994 was er de LEEF-lijst, waarbij we voor de eerste keer 6,7 procent en een verkozene haalden. Vervolgens voerden we zes jaar oppositie tegen een CVP-SP coalitie, die trachtte een cordon sanitaire te bouwen rond mij als gemeenteraadslid. Het antiautoritaire zijn we in ieder geval nooit kwijtgeraakt. De milieubetrokkenheid blijft centraal staan. Maar door met zeer concrete politiek op lokaal vlak bezig te zijn, krijg je wel een ander idee over wat links zou kunnen zijn in dit land. Uiteindelijk leidde deze periode tot een verkiezingsoverwinning van LEEF in 2000 waarbij we bijna 10 procent van de stemmen haalden.

Als je niet militeert binnen één van de verschillende ra-dicaal linkse partijen dan komt het vreemd over dat heel wat mensen die dezelfde essentie delen, nl. voor een andere maatschappij gebaseerd op het collectieve bezit van productiemiddelen en een radensysteem als demo-cratie, zich gaan opsplitsen in totaal aparte beweginkjes om dan onderling nog eens strijdjes uit te vechten rond de komma's en de punten van de linkse politiek.

Zowel KP als ook de groep rond het Uilekot waren in het verleden reeds betrokken bij Regenboog en de Rood-Groene Beweging, politieke bewegingen die net als LEF een links-groene en radicale stem wilden vertolken. Wat liep er mis?

Filip: Wel, ik vrees dat een aantal mensen die bewegingen toen echt zagen als een samenwerkingsverband, dat als dusdanig niet erg geprofileerd hoefde te worden. Wij met de onafhankelijken vonden net dat de energie prioritair naar het samenwerkingsverband moest gaan.

Michel: De eigen kapel moet wat meer op de achtergrond komen.

Filip: Inderdaad. Wij vonden ook dat je als Regeboog present moest zijn op betogingen, dat je samen standpunten naar buiten moest brengen. Maar die dynamiek sneuvelde toen omwille van de rivaliteit tussen de twee partijen die aanwezig waren in Regenboog (SAP en KP). Dat had dan weer veel te maken met een aantal grote ego's die elkaar nauwelijks konden luchten. Triest in feite. Een tweede reden waarom de dynamiek wat gebroken werd had te maken met de aanpak. Een deel van de mensen ging

ervan uit dat we eerst een volledig programma moesten opstellen, alvorens naar buiten te treden. Dit terwijl mensen als Willy Courteaux, Koen Dille en ikzelf eerder vonden dat een mimaal basisprogramma volstond om samen naar buiten te treden en stilaan naar elkaar toe te groeien. Die les kunnen we maar beter in gedachten houden wanneer we LEF opbouwen.

Waarom zijn jullie dan nu toch weer geëngageerd in het Links Ecologisch Forum?

Michel: Ik vind dat de antikapitalisten zich vandaag moeten groeperen. In Vlaanderen denk ik dat organisaties als KP en SAP niet langer afzonderlijk moeten werken. Maar goed, het zou ook niet verstandig zijn onze oude schoenen weg te smijten voor we er nieuwe hebben. In 2000 hebben we met de KP een algemene visietekst aangenomen, waarin we stellen dat de periode van de grote hopeloosheid voorbij is. De andersglobalisten brengen weer hoop. Er ontstaat een vernieuwde strijdbaarheid in de arbeidersbeweging etc. Daar trekken we dan de conclusie uit dat de mensen binnen die bewegingen, die een duidelijk antikapitalistisch perspectief hebben zich moeten groeperen. Een belangrijke en interessante beweging als Attac ijvert bijvoorbeeld voor een andere wereld. Maar dat die andere wereld het collectief bezit van de productiemiddelen vereist, wil ze niet gezegd hebben. Dat moet ze volgens mij ook niet zeggen. De andersglobalisten moeten een brede beweging tegen het neoliberalisme vormen. Maar binnen die brede beweging moeten die antikapitalisten zich toch organiseren, maar dan niet om een nieuwe kapel te vormen.

Einde 2000 startten we dan vanuit de KP gesprekken met anderen. Misschien hebben we dat niet goed aangepakt, in ieder geval zijn we op een algemeen scepticisme gebotst. Toen we na de verkiezingen van 18 mei de oproep onder ogen kregen voor een groene en linkse beweging in Vlaanderen beslisten we na enige aarzeling om ervoor te gaan. Het doel moet zijn om iets nieuws op te bouwen en nieuwe mensen aan te trekken. Als het blijft bij een optelsom van SAP, KP en LEEF dan is de operatie mislukt.

Daarom maken we nu ook de keuze om de eigen organisatie wat meer op de achtergrond te plaatsen. Naarmate de nieuwe organisatie meer aan onze verwachtingen beantwoordt, zullen we de KP volledig in reserve plaatsen. Als de zaken echt volledig in de goede richting gaan, dan zal de KP eventueel zelfs verdwijnen. Zover zijn we echter nog niet.

Filip: LEEF beschikt over een sterke troef: wij hebben hier een sterke verbondenheid ontwikkeld met buurtcomités, met de bevolking, met het gemeentepersoneel. Onze strategie bestaat erin om alle vormen van tegenstand tegen de bestaande maatschappij politiek te vertolken. Wij zijn daar voor een stuk in gelukt en dat is een hele sterke troef die ik de laatste 20 jaar niet heb gezien bij radicaal links.

Maar we hebben onszelf gedurende een tijdje overschat. We gingen ervan uit dat we onze aanpak makkelijk zouden kunnen overplanten naar andere gemeenten en steden. Het resultaat daarvan was dat we het LEEF-model echt actief zijn gaan promoten. Een zelfoverschatting van je-welste. Dat ging dan nog eens gepaard met de overtui-ging dat we voor een losse netwerkstructuur waren. Resultaat van dat alles was dat we met een zeer los LEEF-verband kwamen te zitten, waarbinnen er heel wat politieke tegenstellingen leefden. Zo was Raf Verbeke uit Gent dan plots kandidaat op de lijst Resist, terwijl ikzelf, na consultatie van de hele groep, de vrije tribune van Goeman en Kruithof tégen Resist ondertekende. Dat deed ons besluiten dat dit niet langer houdbaar was. We hebben dus een zware politieke fout gemaakt door te denken dat we

LEEF makkelijk zouden kunnen uitzaaien over het hele land. Nu stoppen we ermee om LEEF nog langer voor te stellen als een nationaal netwerk. Neen, buiten Herzele is er geen LEEF-structuur, alleen maar wat sympathisanten hier en daar. We trekken dus de conclusie dat we terug samen met anderen rond de tafel willen zitten om te kijken hoe we samen stappen vooruit kunnen zetten. Vandaar LEF.

Zijn de mogelijkheden van een beweging als LEF niet sterk beknot na de invoering van de kiesdrempel?

Michel: We moeten zeker en vast vooropstellen dat politiek veel meer omhelst dan enkel maar verkiezingen. We moeten de term politiek terug meer zijn oorspronkelijke betekenis teruggeven, het betreft het geheel van het maatschappelijke leven. Wij zijn momenteel een kleine groep mensen die de maatschappij wil veranderen. Zoals onze beginselverklaring van LEF stelt, moeten we in de eerste plaats streven naar politieke impact. Daartoe moeten we alle mogelijke middelen onderzoeken en eventueel aanwenden. Ik denk dat we heel wat politieke impact kunnen hebben, in die mate dat we erin slagen om grotere bewegingen en organisaties te kunnen overtuigen om bepaalde ideeën over te nemen. In de staking van 1960 speelden de communisten een belangrijke rol door hun posities in de vakbonden en hun militanten in de bedrijven. Dat geldt dus ook naast electorale sterkte.

Volgens mij lopen er een heleboel mensen rond vandaag die het wel eens zijn met onze kritieken op de maatschappij maar die zich niet meteen communist of socialist zouden noemen. Dat zijn de mensen die we moeten kunnen bereiken met LEF. Opkomen bij de verkiezingen zou voorlopig geen goede keuze zijn, lijkt me, tenzij er zich plots onverwachte wendingen zouden voordoen.

Ik denk dat de KP en de SAP in het verleden één factor wat onderschat hebben: bij verkiezingen is het niet zo dat de mensen die akkoord met je zijn ook noodzakelijk op je zullen stemmen. Zij stemmen tactisch. De SP-Nederland zag in de peilingen haar zetelaantal verdubbeld. Toch zakte de partij de laatste weken voor de verkiezingen weer tot haar oude niveau. De mensen stellen zich in het stemhokje de vraag: wie gaat er hier morgen de regering vormen, en in Nederland ging het dan tussen Balkenende of Bos. Hetzelfde zagen we gebeuren in Spanje. Er is een ruk naar links, en tegelijkertijd valt Izquerda Unida van 9 naar 5 zetels. En laten we nu niet meteen concluderen dat de mensen dom zijn als ze dat doen. Indien de CD&V in de regering had gezeten, dan zaten onze soldaten vandaag allicht in Irak.

Filip: Als het over hier en nu gaat dan kan ik die analyse wel delen. Maar ik ben er wel van overtuigd dat de twee elkaar niet uitsluiten. Sinds wij electoraal vertegenwoordigd zijn, worden we méér au serieux genomen door de mensen van sp.a of zelfs progressievere mensen uit de liberale familie. Ook ik vind dat politieke impact verwerven het doel moet zijn van LEF. Maar ik ben ervan overtuigd dat je dat op termijn het best kan via een eigen politieke vertolking. Alleen heb ik hier in Herzele ook wel gezien dat het 25 jaar geduurd heeft vooraleer we 10 procent van de stemmen hebben gehaald.

Onder onze druk werden er heel wat dingen gerealiseerd. Er kwamen meer middelen voor onderwijs onder impuls van LEEF. De kinderopvang werd uitgebouwd onder impuls van LEEF. Voor die kinderopvang kwamen er kortingen gerelateerd aan het inkomen, onder onze impuls. Die verwezenlijkingen brengen ons ook in een moeilijke positie want de anderen steken de pluimen op hun hoed. Aan de een kant hebben we dus veel impact, maar aan de andere kant gaan we moeten opletten dat we ook duidelijk kunnen maken aan de bevolking dat deze dingen er kwamen onder onze impuls.

Michel: Versta mij niet verkeerd. Als de tijp rijp is kan LEF zeker aan

verkiezingen deelnemen. Maar het is niet zo dat je zonder verkiezingsdeelname niet aan politiek kan doen en impact kan proberen te verwerven. Laten we daarom eerst LEF als een beweging uitbouwen. En dan zien we wat de toekomst brengt.